

O gecə insanlıq simasını itirənlərin xalqımıza qarşı törətdiyi aqlaşığımaz qəddarlığın, cinayətin şahidi olduq. Hadisələr zamanı sovet ordusu bölmələrinin qadağan olunmuş silah və sursatdan istifadə etməsi də, dinc sakinlərin ağır hərbi texnikanın tırtılları altına salınması da, yaşlılara, qadınlara, uşaqlara belə rəhm edilməməsi də, təcili tibbi yardım maşınlarına və həkimlərə atəş açılması da bir daha sübut etdi ki, 20 Yanvar faciəsi sovet imperiyası rəhbərliyinin xalqımızın gözünü qorxutmaq, demokratiya və milli azadlıq uğrunda mübarizəsini boğmaq üçün qabaqcıdan hazırladığı və çox amansızlıqla həyata keçirdiyi təcavüzkarlıq aksiyası idi.

Xalqımızın istiqlaliyyət arzusunun boğmağa çalışanlar məkrli niyyətlərini gerçəkləşdirmək üçün şaxtanın iliyə işlədiyi soyuq bir qış gecəsini də yaqın təsadüfən seçməmişdilər. Bununla belə, milli birlik və vətənpərvərliyin simvoluna çevrilmiş qanlı 20 Yanvar gecəsində həsrətində olduğumuz Azadlıq günəşinin hərərətini daha yaqından hiss etdik. 20 Yanvar müstəqilliyə gedən yolumuzu xeyli qısaltdı. O gün inandıq ki, əlimizi uzatsaq, Azadlıq günəşinə çatar. Günahsız, əliyalın mülki şəxsin həyatına son qoyan, dinc sakinləri ömürlük şikəstə çevirən bu misilsiz cinayət sovet imperiyasının süqutunu sürətləndirdi.

20 Yanvar tarixi Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyinin dənizçilərinin də ünvanına qəhrəmanlıq, hünər günü kimi yazılıb. O vaxt Xəzər Dəniz Neft Donanmasının mahir gəmi sürücüləri Murad Əliyev, Mövlud Əliyev, Kərəm Məmmədov, Müzəffər Əliyev, Gülağa Məcidov, Kişi Mütəllibov, Firudin Hüseynov, Səhman Rüstəmov, İbrahim Salayev, Ağalar İbrahimov, Rövşən Dəmirov, Elxan Hüseynov, Fizuli Bün-yatov və başqa dənizçilərin cəsəətli addımları sovet hərbi gəmilərinin Bakı buxtasına yan almasının və imperiya əsgərlərinin törətdiyi qətləmi davam etdirməsinin qarşısını almaqda mühüm rol oynamışdı.

Hadisələrin fəal iştirakçısı, hazırda "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC-nin Dəniz üzgüçülüüyünün

təhlükəsizliyi departamenti rəisinin müavini Rövşən Dəmirov o günləri xatırlayaraq dedi: "Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları irəli sürməsindən, keçmiş SSRİ rəhbərliyinin xain qonşularımıza havadarlığından hiddətlənən və bu ədalətsizliyə etirazını bildirmək üçün Bakının küçələrinə, meydanlarına çıxan dinc əhalimizə 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə qanlı divan tutulmasını, hərbi gəmilərin mülki şəxslərin cəsədlərini dənizdə batırmaq istədiklərini eşidəndə dünya gözümüzə qaraldı. Faciənin səhəri günü ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin heç nədən qorxmayaraq Azərbaycanın Moskvadakı Daimi Nümayəndəliyinə gəlməsi, ermənipərəst rejimin respublikamız-

Mərkəzi Komitəsinin baş katibi Mixail Qorbaçova ünvanlanan tələbnamədə deyilirdi:

"1990-cı il 20 yanvar gecəsi Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası Ali Sovetinin razılığı olmadan, Sovet ordusunun rəhbərliyi Azərbaycana zorla ordu yeridib. Bu zaman minlərlə dinc insanın qanı tökülüb. Nahaq qan tökülməsinin qarşısını almaq üçün gəmi

məlumatları çatdırmaq üçün dənizçilər yekdilliklə hər saatdan bir dəniz həyəcan signalı olan "SOS" yaymağa başladılar. "SOS"un əks-sədası özünü çox gözlətmədi. Bir saatdan sonra dənizçilərimizin ünvanına Qara dənizdən, Baltik dənizindən... ilk radioqramlar daxil oldu. Bütövlükdə, 50-dən çox ölkənin dənizçiləri Bakı buxtasından yayılan dəniz signalını

rın 20-də hərəkətə keçdi və mülki gəmilərimizi müxtəlif silahlardan atəşə tutdular. "Neftqaz-3", "Neftqaz-10", "Neftqaz-16", "Neftqaz-18", "Neftqaz-64", "Aktau", "Vodoley-4", "ÜİLKİ-nin 40 illiyi"... gəmiləri xəsarət aldı. Təkcə "Vodoley-4" gəmisində hərbiçilərin qanıçənliyini təsdiqləyən minə yaxın güllə, raket izləri aşkar edildi.

Gəmiləri məhv olmaqdan xilas etmək naminə onlar öz körpülərinə yan almağa məcbur oldular. Sahilə çıxandan sonra isə qondarma ekstremist damğası ilə həbs edilən 50-yə yaxın dənizçimiz imperiyanın müxtəlif, o cümlədən Orenburq və Ulyanovsk şəhərlərindəki həbsxanalarında işgəncələrə məruz qaldı.

Xalqımızın öz azadlığı, suverenliyi uğrunda apardığı mübarizənin şərəfli tarixi olan 20 Yanvardan 30 il keçir. Amma bu gün də o qanlı gecənin dəhşətlərini və sonrakı günlərin bitib-tükənməyən həyəcanlarını xatırlayanda hər bir azərbaycanlının qəlbi dağlanır. Şəhidlərin ilkin olaraq köləlik zəncirini qırıb atmasını düşünmək isə xalqımıza sonsuz qürur duyğuları yaşadır.

Xəzərdə gəmilərin 20 Yanvar etiraz aksiyası

Azərbaycan dənizçilərinin harayı o zaman 50-dən çox ölkənin gəmilərində eşidilmiş və geniş həmrəylik dalğası yaratmışdı

da həyata keçirdiyi qanlı aksiyanı qətiyyətlə pisləyən bəyanatla çıxış etməsi isə bizi qeyrətə səslədi".

Bəli, ölümün gözünə dik baxan dənizçilərimiz o günlərdə sovet hərbiçilərinin təcavüzünə qətiyyətlə sənə gərdilər. Yanvarın 20-də hərbi gəmilərin hərəkətinə yol verməmək üçün Xəzər Dəniz Neft Donanmasının müxtəlif təyinatlı 100-dən çox gəmisini Bakı buxtasına gedən yolu kəsdi. Fəaliyyətlərini nizamlaşdırmaq üçün "Sabit Orucov" gəmisini qərargaha çevirən dənizçilər 7 gəmi sürücüsündən ibarət Kapitanlar Şurası yaratdılar. Şura bir neçə maddədən ibarət tələbnamə də hazırladı. Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası

həyətləri tələb edirlər:

1. Ordu Bakıdan 1990-cı il yanvarın 21-də saat 00.00-dək çıxarılısın.
2. Bu gün etiraz əlaməti kimi Bakı buxtasındakı gəmilərdən biri yandırılacaq.
3. Sahildən, yaxud dənizdən güc tətbiq edilərsə, estakadaya bərkidilmiş gəmilər, tankerlər, həmçinin sahilədeki neft bazaları dərhal yandırılacaq.
4. Hərbi gəmilər hərəkətə gətirilərsə, bizə həyatımız bahasına başa gəlsə belə, onların hərəkətinin qarşısını alacağıq".

Bundan başqa, mövcud informasiya blokadasını yarmaq, dünyaya Bakıda törədilən qanlı hadisə ilə bağlı

qəbul edib misilsiz qırğından xəbər tutdular və bu ədalətsizliyə qarşı qiyam qaldıran Azərbaycan dənizçiləri ilə həmrəy olduqlarını bildirdilər.

Bakı buxtasına gedən yolu kəsməklə hərbi gəmilərin hərəkətinə yol verməyən dənizçilərimizə təzyiq və hədələr durmadan artdı. SSRİ müdafiə nazirinin müavini, Hərbi Dəniz Donanmasının komandanı, admiral V. Sidirovun və digər yüksək çinli rəhbərlərin buxtanın dərhal boşaldılması tələbinə dənizçilərimiz tələbləri yerinə yetirilənədək birmənalı olaraq "yox!" deyəcəklərini bildirdilər.

Dənizçilərimizin inadkarlığını gören sovet hərbi gəmiləri yanva-

Çətin, şərəfli peşə sahibi dənizçilər təbiət etibarını ilə cəsur, fədakar adamlardır. Otuz il əvvəl - 20 Yanvar faciəsi günlərində göstərdikləri şücaət də onların təbiətində, bir də dor ağacında müstəqil Azərbaycanın üçrəngli bayrağı dalğalanan gəmilərdə yaxın-uzaq səfərlərə çıxmaq arzularından qaynaqlanmışdı. Tələbləri yerinə yetirilməsə də, qəhrəman dənizçilərimiz xalqımızın yenilməz iradəsini bir az da yüksəklərə qaldırdılar, Bakı qırğıının əks-sədasını dünyaya çatdırdılar.

Rasif TAHİROV,
"Dəniz" qəzetinin
baş redaktoru